

วรรณกรรมในรอบวิวัฒนาการ:
ทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินในการวิเคราะห์วรรณกรรมอังกฤษ

รวีตะวัน โสภณพนิช¹

Received: June 20, 2024

Revised: July 30, 2024

Accepted: December 9, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาบทบาทของทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วินที่มีต่อวรรณกรรม โดยพิจารณาตั้งแต่อิทธิพลของทฤษฎีที่มีต่อนักเขียนยุควิกตอเรียน โดยเฉพาะในนวนิยายสังคมนิยายยุควิกตอเรียนของชาร์ลส์ ดิกเกนส์ และจอร์จ เอเลียต จนถึง การเกิดขึ้นของทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการในศตวรรษที่ 20 โดยผู้วิจัยได้ทดลองประยุกต์ใช้ทฤษฎีดังกล่าวในการวิเคราะห์บทกวีของซอนเนตที่ 7 ของจอห์น มิลตัน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินมีจุดแข็งในการอธิบายพฤติกรรมของตัวละครผ่านมุมมองการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด แต่มีข้อจำกัด คือ หากยึดถือแต่ทฤษฎีวิวัฒนาการอย่างเดียว อาจนำไปสู่การอ่านที่ละเลยบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้ ดังจะเห็นได้จากการทดลองอ่านซอนเนตที่ 7 ของมิลตัน ซึ่งพบว่าทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินไม่สามารถอธิบายมิติทางศาสนาและจิตวิญญาณในบทกวีได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้เสนอว่าทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินสามารถเป็นเครื่องมือเสริมที่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์วรรณกรรม แต่ควรใช้ร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทฤษฎีวรรณกรรม, ทฤษฎีวิวัฒนาการ, ชาร์ลส์ ดาร์วิน, วรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วิน, จอห์น มิลตัน

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อีเมล: rsppnich@gmail.com

Literature in the Evolutionary Framework: Darwin's Theory of Evolution in English Literary Analysis

Rawitawan Sophonpanich²

Received: June 20, 2024

Revised: July 30, 2024

Accepted: December 9, 2024

Abstract

This article aims to examine the role of Charles Darwin's theory of evolution in literature, considering its influence on Victorian writers—particularly in the realist novels of Charles Dickens and George Eliot—and extending to the emergence of evolutionary literary theory in the 20th century. The author applies this theory to analyze John Milton's Sonnet 7. The analysis results demonstrate that Darwinian evolutionary literary theory has strengths in explaining character behavior through the lens of adaptation for survival but is limited by its neglect of historical and cultural contexts. The experimental reading of Milton's Sonnet 7 clearly reflects this limitation, as the theory fails to comprehensively explain the religious and spiritual dimensions of the poem. However, this study suggests that Darwinian evolutionary literary theory can be a useful supplementary tool in literary analysis but should be used in conjunction with other critical methods to achieve a more complete understanding.

Keywords: literary theory, evolutionary theory, Charles Darwin, literary Darwinism, John Milton

² Affiliation: Department of English Language and Literature, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Email: rsppnich@gmail.com

1. บทนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ระหว่างวิทยาศาสตร์และวรรณกรรมได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ในบรรดาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อันหลากหลาย ทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) เป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรม ปรากฏการณ์นี้นำไปสู่ทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วิน (Literary Darwinism) ซึ่งเสนอโดยโจเซฟ แครร์รอล (Joseph Carroll) ในปี 1995 ทฤษฎีนี้มองว่าวรรณกรรมเป็นปรากฏการณ์ทางชีววิทยารูปแบบหนึ่งที่สะท้อนการปรับตัวของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังเป็นที่ถกเถียงในแวดวงวิชาการ โดยเฉพาะประเด็นการลดทอนความซับซ้อนของวรรณกรรมให้เหลือเพียงกลไกทางชีววิทยา

บทความนี้มุ่งศึกษาบทบาทของชาร์ลส์ ดาร์วินในฐานะบุคคลสำคัญที่เชื่อมโยงวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคที่วิทยาศาสตร์ตะวันตกมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ผลงานเขียนของดาร์วินมีลักษณะสร้างสรรค์คล้ายคลึงงานวรรณกรรม ทฤษฎีของดาร์วินจึงเป็นแรงบันดาลใจให้นักเขียนหลายคน ในบทความนี้ได้สังเคราะห์อิทธิพลของดาร์วินผ่านการอ่านนวนิยายสังคมนิยายวิพากษ์ของชาร์ลส์ ดิกเกนส์ (Charles Dickens) และจอร์จ เอเลียต (George Eliot) การอ่านดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์มิได้แยกขาดแต่หล่อเลี้ยงซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ทฤษฎีของดาร์วินยังนำไปสู่การเกิดแนวคิดใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรมอย่างวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วิน (Literary Darwinism) ซึ่งยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่มาก เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยบทบาทของดาร์วินในวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์สมบูรณ์ บทความนี้จะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้อ่านบทกวีของจอห์น มิลตัน (John Milton) การทดลองอ่านได้ชี้ให้เห็นข้อจำกัด เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวลดทอนปัจจัยทุกอย่างเหลือเพียงการปรับตัวทางชีววิทยาจึงทำให้ไม่สามารถอธิบายความซับซ้อนของงานวรรณกรรมได้ครอบคลุม อย่างไรก็ตาม คุณูปการของดาร์วินต่อการศึกษาวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์นั้นมิอาจปฏิเสธได้

ในบทความนี้ ผู้เขียนเริ่มจากการพิจารณาอิทธิพลของแนวคิดวิวัฒนาการต่อวรรณกรรมวิพากษ์ โดยเน้นวิเคราะห์นวนิยาย *Bleak House* ของดิกเกนส์ และ *Middlemarch* ของเอเลียต จากนั้นจะอภิปรายหลักการสำคัญของทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วิน ทั้งจุดแข็งและข้อวิพากษ์วิจารณ์ ก่อนจะทดลองใช้ทฤษฎีนี้วิเคราะห์ซอนเน็ตที่ 7 ของมิลตัน การศึกษานี้จะช่วยประเมินประโยชน์และข้อจำกัดของการนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการวิจารณ์วรรณกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการวิจารณ์ที่ผสมผสานและเหมาะสมต่อไป

2. ดาร์วินกับวรรณกรรมวิพากษ์

ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin 1809-1882) นักธรรมชาติวิทยา (naturalist) ชาวอังกฤษ ตีพิมพ์ *กำเนิดสปีชีส์* (*The Origin of Species*) ในปี 1859 งานชิ้นนี้สร้างแรงสั่นสะเทือนไปทั่ววงการวิทยาศาสตร์ แรงสั่นดังกล่าวสะท้อนเข้าสู่วงการวรรณกรรมอย่างรวดเร็ว จนอาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่ปีที่ดาร์วินตีพิมพ์ *The Origin of Species* จนถึงศตวรรษที่ 21 ประเด็นทางชีววิทยาวิวัฒนาการแบบดาร์วิน (Darwinian Evolutionary Biology) นั้นเป็นหนึ่งในประเด็นที่โดดเด่นและยึดครองบทสนทนาด้านวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์มากที่สุดเรื่องหนึ่ง ในฐานะนักเขียน ดาร์วินสนใจบทกวีมาตั้งแต่ยังเยาว์วัย เขานำบทกวีมหากาพย์อันมีชื่อเสียงของจอห์น มิลตัน อย่าง *Paradise Lost* (1667) ไปด้วยในการเดินทางกับเรือหลวงบีเกิล แต่เกิดเบื่อหน่ายบทกวีขึ้นในเวลาต่อมา เขายังรักการอ่านนวนิยาย โดยเฉพาะเรื่องที่จับอย่างสุสสันต์และมีตัวเอกหญิงที่

น่าสนใจ (Griffiths, 2019 p. 63) ประสบการณ์การอ่านเหล่านี้ส่งผลต่อการเขียนงานวิทยาศาสตร์ของดาร์วิน เห็นได้จากการเขียนของเขาที่มิได้นำเสนอข้อมูลอย่างกระชับตรงไปตรงมา แต่เต็มไปด้วยถ้อยคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างไม่ปิดบัง มีโครงสร้าง (structure) ไม่ต่างจากนวนิยาย เช่นใช้ตนเองเป็นองค์ประธานผู้เล่าที่เป็นตัวเอกของเรื่อง มีการนำเสนอปัญหาการค้างคางที่ยังไม่ได้รับการสะสาง ภาษาเขียนของเขานั้นรุ่มรวยเต็มไปด้วยอุปมาและภาพพจน์ นอกจากนี้ เขายังได้สร้างวลีที่มีนัยเปรียบเทียบขึ้นด้วย กรณีที่ชัดเจนคือวลีอันโด่งดังอย่าง “การคัดสรรทางธรรมชาติ” (“natural selection”) ที่เขาระบุว่าได้สร้างคำนี้ขึ้น “ในความหมายอันกว้างขวางและมีความเป็นอุปลักษณ์ ที่กินความถึงการพึ่งพาของสิ่งมีชีวิตหนึ่งกับอีกสิ่ง รวมถึง...ไม่เพียงแต่การดิ้นรนเพื่อชีวิตของตัวเอง แต่ยังรวมถึงความสำเร็จในการสืบสกุลด้วย” (Darwin, 1859/2015, p. 77) (“in a large and metaphorical sense, including dependence of one being on another, and including...not only the life of the individual, but success in leaving progeny” (Darwin, 1859/2008, p. 51)) และ “การดิ้นรนเพื่อดำรงอยู่” (“struggle for existence”) ที่ดาร์วินเห็นว่าเป็นการย่นย่อ (“brevity” (Darwin, 1859/2008, p. 43)) ที่จำเป็นต่อการอธิบายความซับซ้อนที่เกิดขึ้นในหมู่สปีชีส์ของสิ่งมีชีวิตในโลกธรรมชาติ เนื่องจากการคิดวิวัฒนาการของเขานั้นมีขอบเขตที่ไพศาล ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่สิ่งมีชีวิตที่เห็นได้ชัดอย่างหมาป่าหรือมนุษย์ แต่รวมถึงทุกสรรพสิ่งที่มีชีวิต เช่นพืช ในทะเลทรายดินรุดูดซับความชื้นด้วยความยากลำบาก หรือเมล็ดพืชแย่งชิงพื้นที่เพื่อออกเป็นต้นท่ามกลางเมล็ดนับพันบนพื้นดินที่ถูก “ปกคลุม” ด้วยพืชชนิดเดียวกัน (Darwin, 1859/2008, p. 51) กริฟฟิธส์เสนอว่า ความพยายามของดาร์วินในการสร้างวลีที่มีความหมายเชิงอุปมาเช่นนี้พ้องกับข้อสังเกตของวิลเลียม วีห์เวลล์ (William Whewell 1794-1866) นักบวชนิกายแองกลิกันผู้สนใจในประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ว่าการค้นพบใหม่ทางวิทยาศาสตร์นั้นมักมาพร้อมกับอุปมาหรืออุปลักษณ์ใหม่ เช่น ประเด็นแรงโน้มถ่วงของไอแซค นิวตัน (Isaac Newton 1642-1726) ได้ทำให้คำอย่าง แรงโน้มถ่วง (gravity) มีความหมายเชิงเปรียบเทียบใหม่ คือเป็นแรงดึงดูดทางสังคมหรือระหว่างบุคคล ในกรณีของดาร์วินก็เช่นเดียวกัน ที่วลีอย่างการคัดสรรทางธรรมชาติ หรือ การดิ้นรนเพื่อดำรงอยู่ ได้ถูกซึมซับเข้าสู่ภาษาที่ใช้กันโดยทั่วไป ทำให้เกิดการกลายสู่ความหมายใหม่เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายที่เข้ากับหรือเกี่ยวข้องกับแนวคิดของดาร์วิน จนอาจกล่าวได้ว่าคติพจน์อันโด่งดังของราชสมาคม (The Royal Society)³ อย่าง “nullius in verba” (แปลตรงตัว “nothing in words”)⁴ นั้นไม่ค่อยเข้ากับกรณีของดาร์วินเลย โดยเฉพาะในความหมายแบบตรงตัว ที่เสนอว่าถ้อยคำนั้นไม่น่าเชื่อถือ ตัวเลขและการวัดค่าได้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์นั้นสำคัญกว่า เห็นได้จากการที่ดาร์วินได้แสดงให้เห็นว่าถ้อยคำในภาษาล้วนสำคัญต่อการทำงานด้านวิทยาศาสตร์ เขาสร้างวลีใหม่จากคำที่มีอยู่แล้วเพื่ออธิบายการค้นพบครั้งสำคัญ ซึ่งการสร้างวลีนี้ทำให้การค้นพบของเขาชัดเจนยิ่งขึ้น กระตุ้นให้เกิดการถกเถียงยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ผู้บรรยายเกิดจินตนาการมากขึ้นไปอีกด้วย (Griffiths, 2019, p. 65)

ในด้านของการเล่าเรื่องที่มีความคล้ายคลึงกับวรรณกรรม จิลเลียน เบียร์ (Gillian Beer) หนึ่งในนักวิชาการผู้บุกเบิกองค์ความรู้สาขาวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์ ได้วิเคราะห์ถึงประเด็นนี้ไว้ในหนังสือ *Darwin's Plots* (1983, 2000) ซึ่งศึกษานักประพันธ์งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมสมัยกับดาร์วินที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดวิวัฒนาการ โดยเฉพาะวิธีการมองและนำเสนอความเป็นไปในโลกที่ให้ความสำคัญกับระยะเวลาที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง ในทางหนึ่ง เบียร์เสนอว่า ดาร์วินได้รับอิทธิพลจากนวนิยาย การที่เขาพยายามสร้างแนวคิดวิวัฒนาการอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นจากการ

³ Royal Society เป็นสถาบันวิทยาศาสตร์ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1660 ในประเทศอังกฤษ โดยมีชื่อเต็มว่า “The Royal Society of London for Improving Natural Knowledge”

⁴ คติพจน์นี้หมายถึง “No one's words” หรือ “Take nobody's word for it” แปลเป็นไทยได้ว่า “อย่าเชื่อตามคำพูดของใคร” หรือ “อย่าไว้ใจคำพูดของใครโดยไม่พิสูจน์” สะท้อนถึงหลักการสำคัญของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ นั่นคือการตั้งคำถาม การทดลอง และการพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ไม่ยอมรับความรู้เพียงแค่ฟังคำบอกเล่าหรืออ้างอิงจากหลักฐานที่ไม่มีที่มา ไม่ยึดติดกับความเชื่อหรือคำพูดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

กล่าวถึงปริศนาแห่งความลับทั้งปวงอย่างน่าระทึก ก่อนจะค่อยคลี่คลายไปที่ละส่วน ผ่านการสังเกตของตนเองและเปรียบเทียบข้อมูลที่มีกับชุดข้อมูลของผู้อื่น เริ่มจากกลุ่มข้อมูลขนาดเล็กที่สามารถควบคุมและสังเกตได้ เช่น ความผันแปรลักษณะของสิ่งมีชีวิตแบบใด ๆ ภายใต้การเพาะเลี้ยง (Variation under Domestication) ในบทแรก ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่กว้างขึ้นอย่างการผันแปรในโลกธรรมชาติในบทถัดมา เพื่อจะนำไปสู่การไขปริศนาและการนำเสนอแนวคิดหลักเกี่ยวกับการคัดสรรทางธรรมชาติและการดิ้นรนเพื่อดำรงอยู่ในบทต่อ ๆ ไป การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวนี้แสดงถึงความพยายามที่จะสร้างเรื่องเล่า (narrative) ที่มีโครงเรื่อง (plot) ชัดเจนเป็นลำดับขั้น (sequence) ไม่ต่างจากการสร้างเรื่องเล่าของนักเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมสมัย เปียร์เสนอว่าดาร์วินน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากชาร์ลส์ ดิกเกนส์ (Charles Dickens 1812-1870) นักเขียนนวนิยายที่ชอบใช้โครงเรื่องหลายเส้นในเรื่องเดียวกัน (multiplot) เพื่อสะท้อนสภาพสังคมอังกฤษขณะนั้นที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและแก่งแย่งชิงดีของตัวละครที่มีภูมิหลังแตกต่าง แต่เมื่อลงลึกในรายละเอียดแล้วมักพบว่าตัวละครทั้งหมดไม่ว่าจะแตกต่างกันแค่ไหน ล้วนมีความเชื่อมโยงกันทางใดทางหนึ่งทั้งสิ้น ผู้เขียนเห็นว่าการขึ้นสำคัญของดิกเกนส์ที่ดาร์วินน่าจะได้รับอิทธิพลมาเป็นพิเศษคือ *Bleak House* (1852-1853) ซึ่งเป็นนวนิยายขนาดยาวที่มีโครงเรื่องซ้อนกันหลายชั้นและมีตัวละครมากมาย

2.1 *Bleak House*: การเชื่อมโยงของสรรพชีวิต

Bleak House ตีพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสารช่วงปี 1852-1853 ก่อนการตีพิมพ์ *The Origin of Species* ในปี 1859 อย่างไรก็ดี นวนิยายเรื่องนี้ให้ภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดของดาร์วิน โดยเฉพาะเรื่องสังคมของเชื้อสาย (community of descent) และความเกี่ยวข้อง (affinity) ในการอธิบายสภาพสังคมอังกฤษยุควิกตอเรียน โดยแนวคิดแรกหมายถึงความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่เกิดจากบรรพบุรุษร่วมกัน ส่วนความเกี่ยวข้องนั้นเป็นคำที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและความคล้ายคลึงกันระหว่างสิ่งมีชีวิตจากการที่สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นมีบรรพบุรุษร่วมกัน แนวคิดเหล่านี้ปรากฏชัดเมื่อนวนิยายเสนอภาพสังคมลอนดอนที่ตัวละครทั้ง 56 ตัวเชื่อมโยงกันผ่านคดีมรดกที่ยืดเยื้อหลายทศวรรษอย่างคดี “จาร์นด์ซกับจาร์นด์ซ” (Jarndyce and Jarndyce) ที่เกี่ยวข้องกับตระกูลผู้ดีเก่าซึ่งฟ้องร้องเรื่องมรดกกันจนแทบไม่รู้ที่มาของการฟ้องอีกต่อไปว่าเริ่มต้นขึ้นได้อย่างไร หรือคดีจะสิ้นสุดที่ไหน ดิกเกนส์ไม่ได้ให้รายละเอียดเรื่องคดีมากไปกว่าใช้เป็นสะพานที่เชื่อมโยงเรื่องราวของแต่ละตัวละครที่แตกต่างกันในทุกด้านและอยู่ห่างไกลกันทั้งในเชิงกายภาพและสังคม แต่ทุกคนล้วนเกี่ยวข้องกับคดีมรดกนี้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ผู้อ่านนวนิยายของเขาจึงได้พบกับปัญหาที่หลากหลายของผู้คนในยุคนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความยุติธรรมทางสังคม สถาบันทางกฎหมายที่ละเลยความเป็นไปของมนุษย์เพราะยึดติดกับตัวบทกฎหมายอันแห้งแล้ง เจ้าหน้าที่รัฐคดโกง หนี้ความหน้าเลือด ปัญหาชนชั้น ความหน้าไหว้หลังหลอกของมูลนิธิต่างๆ และสมาคมที่อ้างว่าช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

จอร์จ เลวีน (George Levine) (1988, p. 134) วิเคราะห์ว่าโครงสร้างนวนิยายของดิกเกนส์อาจเป็นอิทธิพลสำคัญให้ดาร์วินสร้างข้อเสนอเกี่ยวกับชุมชนของเชื้อสาย (community of descent) เนื่องจากตัวละครจากชนชั้นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูงในเคตนาสเชนีย์ โวลด์ (Chesney Wold) ที่ตั้งอยู่ในแคว้นลินคอล์นเชียร์ (Lincolnshire) หรือชาวสลัมที่อยู่กันอย่างแออัดท่ามกลางไอพิษ (miasma) และโรคภัยไข้เจ็บในย่านของทอม-ผู้เดียวดาย (Tom-All-Alone's) ล้วนมีความเกี่ยวพันกันทั้งทางสายเลือดและผลประโยชน์ ตัวละครเหล่านี้วิวัฒนาการมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มีสายตระกูลที่หากนับไปแล้วล้วนเกี่ยวพันเชื่อมโยงกันมาถึงปัจจุบันด้วยปัญหาที่มีรากเหง้าจากปมดั้งเดิมเดียวกัน แต่พวกเขาถูกแยกจากกันด้วยระบบกฎหมายทางสังคมที่เป็นการประกอบสร้างอันแปลกปลอม เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่บางกลุ่มจนเกิดความเหลื่อมล้ำและสภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่ แต่วิวัฒนาการได้บ่งบอกว่ามนุษย์ล้วนสืบทอดมาจากบรรพบุรุษร่วมกัน ทุกคนจึงควรมีความรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเพื่อนมนุษย์ แม้ผู้ที่อยู่บนจุดสูงสุดของสังคมก็มีอาจหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบที่มีต่อผู้ที่อยู่เบื้องล่าง

จิลเลียน เบียร์ (Beer, 1983, pp. 41-42) เสนอว่า ดิกเกนส์ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องแบบหลายโครงเรื่อง (multiplot) เพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนระหว่างตัวละคร โดยเฉพาะในกรณีของเลดี้เดดล็อก (Lady Dedlock) ภรรยาคนที่สองของเซอร์เลสเตอร์ เดดล็อก (Sir Leicester Dedlock) ที่ปกปิดความลับเรื่องลูกสาวนอกสมรสซึ่งก็คือเอสเธอร์ ซัมเมอร์สัน (Esther Summerson) ผู้เล่าเรื่องอีกคนหนึ่งของนวนิยาย ความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ถูกปิดบังนี้สะท้อนให้เห็นว่า การแข่งขันทางสังคมที่เลดี้เดดล็อกพยายามรักษาไว้ตลอดเวลานั้นเป็นเพียงการประกอบสร้าง ในขณะที่ความจริงทางชีววิทยาร้อยรัดมารดาและบุตรสาวไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ การที่เคตตีมรดกจากรุ่นบิดาเน้นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดจนกลายเป็นเพียงกองเอกสารที่ไม่มีใครเข้าใจที่มาที่ไป ยังสะท้อนให้เห็นความล้มเหลวของระบบกฎหมายที่ตายตัวและไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลง เบียร์ (Beer, 1983, p. 44) เปรียบเทียบว่าเหมือนกับสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจนต้องสูญพันธุ์ไปในที่สุด

ความสำเร็จของดิกเกนส์จึงไม่ได้อยู่เพียงการสร้างเรื่องราวที่สะท้อนสังคม แต่ยังรวมถึงการนำเสนอภาพสังคมอันซับซ้อนที่ส่งผลต่อแนวคิดวิวัฒนาการของนักวิทยาศาสตร์ ความเชื่อมโยงอันสับสนและซ้อนเกี่ยวระหว่างตัวละครต่างชนชั้นชี้ให้เห็นว่าสังคมมนุษย์นั้นล้วนเกี่ยวพันกันแยกเช่นเดียวกับระบบนิเวศในธรรมชาติ ที่ทุกชีวิตต้องพึ่งพาและปรับตัวเข้าหากันเพื่อความอยู่รอด ความเชื่อมโยงทางชีววิทยาระหว่างมนุษย์ผ่านบรรพบุรุษร่วมกันนั้น ควรนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้นมากกว่าการยึดติดกับโครงสร้างทางสังคมที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น เช่น ชนชั้นหรือระบบกฎหมาย

2.2 *Middlemarch*: การทดลองแห่งกาลเวลา

Middlemarch (1871-1872) ของจอร์จ เอเลียต แสดงให้เห็นอิทธิพลของแนวคิดวิวัฒนาการในระดับที่ลึกซึ้งกว่าการยืมแนวคิดหรือคำศัพท์ จิลเลียน เบียร์ (Beer, 1983, p. 146) ชี้ว่าแม้เอเลียตจะไม่ประทับใจกับ *On the Origin of Species* ในการอ่านครั้งแรก แต่ความเข้าใจในทฤษฎีของดาร์วินได้หล่อหลอมวิธีการมองโลกและการเล่าเรื่องของเธอดังที่ปรากฏตั้งแต่บทนำ (Prelude) ของนวนิยายที่กล่าวถึง “การทดลองอันหลากหลายของกาลเวลา” (“the varying experiments of Time”) และ “ส่วนผสมลึกลับ” (“mysterious mixture”) ของมนุษย์ (Eliot, 2017, p. 3)

เบียร์ (Beer, 1983, pp. 149-150) วิเคราะห์ว่า การใช้คำว่า “การทดลอง” ของเอเลียตสะท้อนวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่มองชีวิตมนุษย์เป็นการทดลองทางธรรมชาติ โดยเฉพาะในกรณีของตัวละครหลักอย่างโดโรเธีย บรูค (Dorothea Brooke) และซีเลีย (Celia) ผู้เป็นน้องสาว ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องอย่างโดโรเธียและซีเลียแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องความผันแปร (variation) ของดาร์วินอย่างชัดเจน ความผันแปร หมายถึง ความแตกต่างของลักษณะทางพันธุกรรมภายในสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกัน กล่าวคือถึงแม้จะเป็นพี่น้องผู้เติบโตมาด้วยกัน แต่โดโรเธียและซีเลียนั้นมีนิสัยใจคอไปจนถึงบุคลิกภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอคือ ในฉากแรกที่ผู้อ่านได้เห็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง ซีเลียรีบเร่งให้โดโรเธียเปิดหีบเครื่องประดับที่เป็นมรดกตกทอดจากมารดาเพื่อแบ่งสมบัติ ขณะที่ซีเลียใส่ใจกับเรื่องในทางปฏิบัติจริง (practical matters) อย่างการแบ่งมรดกและการสวมใส่เครื่องประดับเพื่อความงามและบ่งบอกฐานะทางสังคม โดโรเธียกลับมองว่าเครื่องประดับเป็นของฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น สะท้อนความคิดแบบพิวริตัน (Puritan) ที่เธอยึดถือ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อซีเลียแนะนำว่าสร้อยไม้กางเขนเหมาะกับพี่สาว โดโรเธียกลับปฏิเสธเพราะไม่ต้องการใช้สัญลักษณ์ทางศาสนาเป็นเครื่องประดับ การปฏิเสธเช่นนั้นทำให้ซีเลียรู้สึกเจ็บปวดว่าโดโรเธียแสดงท่าทีเหนือกว่าทางศีลธรรมจนเธอต้องถามว่า “ฉันพินิจคิดว่าการที่ฉันจะใส่เป็นเรื่องชั่วร้ายสินะ” (“Then you will think it wicked in me to wear it,” (Eliot, 2017, p. 10)) ซึ่งทำให้โดโรเธียรีบตอบด้วยถ้อยคำที่สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความผันแปรและแตกต่างหลากหลายภายในสปีชีส์เดียวกันอย่างเห็นได้ชัด “จิตวิญญาณก็มีผิวพรรณเหมือนกันนะ [หมายถึงมีหลากหลายรูปแบบพื้นฐานเช่นเดียวกับผิวพรรณของคน - ผู้เขียน]:

สิ่งที่เหมาะกับคนหนึ่งอาจไม่เหมาะกับอีกคน” (“Souls have complexions too: what will suit one will not suit another.” (Eliot, 2017, p. 10)) กริฟฟิธส์ (Griffiths, 2019, p. 67) เห็นว่าประโยคนี้ไม่เพียงสะท้อนความแตกต่างทางศีลธรรมและรสนิยม แต่ยังแสดงให้เห็นว่าเอเลียตเข้าใจหลักการของความหลากหลายทางชีวภาพที่ว่าความแตกต่างเป็นรากฐานของวิวัฒนาการ

ตัวละครที่น่าสนใจอีกตัวคือศาสตราจารย์เค็ดเวิร์ด คาซอบอน (Reverend Edward Casaubon) ชายวัย 45 ปี ที่แสดงออกว่าตนเองเป็นนักปราชญ์ที่มีความรู้กว้างขวาง เขากำลังพยายามเขียนหนังสือวิชาการที่ฟังดูยิ่งใหญ่และมีลักษณะซับซ้อนดูลึกลับ (“labyrinthine extent” (Eliot, 2017, p. 20)) อย่าง กุญแจไขตำนานทั้งปวง (The Key to All Mythologies) ชื่อของงานอาจทำให้อนุมานได้ว่า วัตถุประสงค์หลักคือต้องการอธิบายเกี่ยวกับ “ระบบหรือส่วนต่าง ๆ ของตำนานในโลกที่มืดแปดด้านต่างไปนั้น ล้วนเป็นการบิดเบือนจากชนบทที่เปิดเผยมาตั้งแต่แรกเริ่ม เมื่อครั้งหนึ่งได้เข้าใจตำแหน่งที่แท้จริงและได้ยืนยันอย่างมั่นคงแล้ว พื้นที่อันกว้างใหญ่ของโครงสร้างตำนานก็กลายเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ ไม่สับสน แต่เป็นสิ่งที่สว่างไสวด้วยแสงสะท้อนของความสอดคล้อง” (“all the mythical systems or erratic mythical fragments in the world were corruptions of a tradition originally revealed. Having once mastered the true position and taken a firm footing there, the vast field of mythical constructions became intelligible, nay, luminous with the reflected light of correspondences.” (Eliot, 2017, p. 20)) เบียร์ (Beer, 1983, pp. 148-149) วิเคราะห์ว่าความล้มเหลวของคาซอบอนสะท้อนข้อจำกัดของการมองโลกแบบลดทอน (reductionism) ที่พยายามอธิบายความหลากหลายของตำนานด้วยทฤษฎีเดียว ความพยายามของคาซอบอนในการค้นหาทฤษฎีหรือคำอธิบายสำหรับความหลากหลายของตำนานทั้งหมดในโลกสะท้อนให้เห็นแนวคิดสำคัญในปรัชญาตะวันตกที่มุ่งแสวงหาความจริงสูงสุดหรือหลักการสากล (universal principle) เพื่อทำความเข้าใจโลกและชีวิต คาซอบอนตั้งสมมติฐานว่าตำนานต่าง ๆ ที่ดูผิดแผกแตกต่างกันนั้น แท้จริงแล้วมีที่มาจากต้นกำเนิดหรือแก่นแท้เดียวกัน แต่ถูกดัดแปลงไปตามบริบทของยุคสมัยและวัฒนธรรม เขาจึงมุ่งมั่นที่จะศึกษาและพิสูจน์สมมติฐานนี้ โดยเชื่อว่าหากประสบความสำเร็จ เขาจะสามารถสร้างทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์อันซับซ้อนของตำนานทั้งหมดได้อย่างครอบคลุม แม้คาซอบอนจะเชื่อมั่นว่าเขาสามารถค้นพบความจริงสูงสุดที่จะไขความลับของปรากฏการณ์นี้ได้ แต่ความพยายามดังกล่าวก็เป็นเรื่องยากเย็นและเปี่ยมไปด้วยความเสี่ยง ดังที่เห็นได้จากชีวิตของเขาในเวลาต่อมา นั่นคือผลงานอันยิ่งใหญ่ที่ตั้งใจไว้ก็ไม่มีอาจบรรลุผลสำเร็จได้ในที่สุด อีกทั้งยังตายจากไปด้วยใจที่ไม่สงบ เป็นผลมาจากความไม่ไว้วางใจภรรยาและวิล ลาดิสลอว์ (Will Ladislav) หลานชายที่ตัวเองเคยอุปการะ

เอเลียตยังนำเสนอเมืองมิดเดิลมาร์ช (Middlemarch) ในฐานะระบบนิเวศทางสังคมที่ซับซ้อน ดังที่เลอวิน (Levine, 1988, p. 274) เปรียบเทียบว่าเหมือนกับแนวคิด “web of life” หรือเครือข่ายชีวิตของดาร์วิน ที่สิ่งมีชีวิตทุกชนิดล้วนเชื่อมโยงและพึ่งพากัน การตัดสินใจของตัวละครหนึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนอื่น ๆ เช่น การที่ ดร.ลิดเกต (Dr. Lydgate) กู้เงินจากบุลสโตรด (Bulstrode) นำไปสู่การเสื่อมเสียชื่อเสียงและความล้มเหลวในอาชีพแพทย์ของเขา สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนภายในระบบสังคมนี้ ว่าไม่มีใครดำรงอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว แต่ถูกกำหนดและขับเคลื่อนด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับผู้อื่น

นอกจากนี้ การที่เอเลียตใช้ผู้เล่าที่รู้รอบ (omniscient narrator) ในการอธิบายพฤติกรรมของตัวละครยังสะท้อนมุมมองแบบวิทยาศาสตร์ที่พยายามศึกษาและทำความเข้าใจธรรมชาติมนุษย์อย่างเป็นกลาง กริฟฟิธส์ (Griffiths, 2019, p. 69) เห็นว่าวิธีการเล่าเรื่องของเอเลียตคล้ายกับนักธรรมชาติวิทยาที่สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต โดยพยายามเข้าใจทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการกระทำของพวกเขา

Middlemarch จึงไม่เพียงแสดงให้เห็นอิทธิพลของแนวคิดวิวัฒนาการในระดับเนื้อหา ความสำเร็จของเอเลียตอยู่ที่การผสมผสานแนวคิดวิทยาศาสตร์เข้ากับการวิเคราะห์จิตวิทยาและสังคมได้อย่างกลมกลืน เธอไม่ได้เพียงยืมคำศัพท์หรือ

แนวคิดจากดาร์วิน แต่ได้พัฒนาวิธีการเล่าเรื่องที่สะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาของปัจเจกบุคคลล้วนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิวัฒนาการอันซับซ้อน ที่ไม่อาจเข้าใจได้ด้วยการมองแบบลดทอนหรือตายตัว

3. ทฤษฎีวิวัฒนาการวิวัฒนาการแบบดาร์วิน: แนวคิดและข้อถกเถียง

ทฤษฎีวิวัฒนาการมิได้ส่งอิทธิพลต่อวรรณกรรมในฐานะผู้ให้หยิบยืมแนวคิด ถ้อยคำ และอุปมาอุปไมยที่นักประพันธ์สามารถนำไปใช้ในงานเขียนของตนเท่านั้น อิทธิพลของดาร์วินยังขยายไปถึงวงการวรรณกรรมวิจารณ์อีกด้วย เห็นได้จากการเกิดขึ้นของทฤษฎีวิวัฒนาการวิวัฒนาการแบบดาร์วิน (Literary Darwinism) หรืออีกชื่อหนึ่งว่าทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary Literary Theory) แนวคิดหลักของทฤษฎีนี้คือวรรณกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวเพื่อวิวัฒนาการของมนุษย์ มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับการรับรู้ (cognition) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้มนุษย์อยู่รอดในฐานะสัตว์ที่อยู่บนสุดในห่วงโซ่อาหาร (apex predator) ดังนั้น วรรณกรรมจึงนำเสนอให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับการดำรงชีวิตให้รอดหรือความล้มเหลวในการดำรงให้รอดดังกล่าวเพื่อส่งผ่านความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของการสืบพันธุ์ การสะสมทรัพย์สิน จิตใจและอารมณ์ การสร้างชุมชน ไปจนถึงความขัดแย้ง ความรุนแรง และสงคราม (Willis, 2015, p. 68) ทฤษฎีเหล่านี้มักเชื่อมโยงกับมุมมองทางชีววัฒนธรรม (bio-cultural approach) ที่ผสมผสานหลักการทางชีววิทยาเข้ากับการตีความทางวัฒนธรรมในการศึกษาวรรณกรรม แทนที่จะมุ่งเน้นที่การมองวรรณกรรมเป็นการสะท้อนธรรมชาติหรือธรรมชาติของมนุษย์ตามขนบวิพากษ์แบบเดิม หรือมองว่าธรรมชาติมนุษย์เป็นเพียงผลผลิตของวัฒนธรรมอย่างทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 แต่กลับไม่พิจารณาถึงธรรมชาติของมนุษย์ในบริบทแห่งวิวัฒนาการ ซึ่งสามารถอธิบายพฤติกรรมและความคิดของมนุษย์ได้ดีกว่าโดยไม่ได้หมายความว่าพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดทุกอย่าง (Boyd, 2005, pp. 1-4)

ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 นักวิชาการด้านวรรณกรรม โจเซฟ แครร์รอล (Joseph Carroll) เริ่มต้นนำเสนอทฤษฎีการศึกษาวรรณกรรมแบบใหม่ที่เขาเรียกว่า “Literary Darwinism” หรือวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วิน แนวคิดหลักคือความรู้เป็นปรากฏการณ์ทางชีววิทยา (Knowledge is a biological phenomenon.) วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ทั้งปวงที่มนุษย์สั่งสม ดัดแปลง ปรับปรุงไปตามสภาพแวดล้อม จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของความรู้ ดังนั้น วรรณกรรมเป็นปรากฏการณ์ทางชีววิทยาด้วยเช่นกัน (Carroll, 1995, p. 122) ในบทนำของหนังสือเล่มหนึ่งที่แครร์รอลตีพิมพ์ปี 2004 เขาเล่าประวัติของการนำทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินมาใช้อธิบายพฤติกรรมและจิตใจมนุษย์ตั้งแต่สมัยดาร์วินเอง แต่ต่อมาในศตวรรษที่ 20 มีการปฏิเสธแนวคิดดาร์วินในหมู่นักวิชาการสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อันเป็นผลจากทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมและหลังสมัยใหม่ (post-structuralism and postmodernism) ที่ต่อต้านวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินด้วยเหตุผลหลายประการ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการพื้นฐานและวิธีการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างสองแนวคิดนี้ (Carroll, 2004, pp. x-xi) ที่เห็นได้ชัดคือ หลังโครงสร้างนิยมเชื่อว่า ไม่มีความจริงสากลหรือความหมายที่แน่นอนในข้อความวรรณกรรม ความหมายของข้อความถูกสร้างขึ้นผ่านกระบวนการตีความที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ หลังโครงสร้างนิยมส่วนใหญ่มองว่าความรู้วิทยาศาสตร์นั้นถูกหล่อหลอมโดยวาทกรรมที่มีลักษณะจำกัดกรอบ (reductive) และมีลักษณะกำหนดนิยม (deterministic) ไม่ใช่ตัวแทนของความจริงที่เป็นกลาง จึงไม่อาจใช้หลักวิทยาศาสตร์หรือทฤษฎีวิวัฒนาการมาอธิบายมนุษย์ โดยเฉพาะในแง่จิตใจและวัฒนธรรม ความไม่เชื่อมั่นในวิทยาศาสตร์ส่งผลให้หลังโครงสร้างนิยมเน้นความไม่แน่นอนและความไม่เสถียรของภาษาและความหมาย โดยเชื่อว่าภาษามีความไม่แน่นอนและสามารถถูกตีความได้หลายแบบ อีกทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์อำนาจและอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในข้อความ

วรรณกรรมและการตีความ โดยเชื่อว่าการตีความวรรณกรรมมักถูกควบคุมโดยอำนาจและอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในสังคม ในทางตรงกันข้าม วรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินเน้นการวิเคราะห์วรรณกรรมผ่านมุมมองของชีววิทยาวิวัฒนาการ (Evolutionary Biology) โดยเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์และการสร้างสรรค์วรรณกรรมสามารถอธิบายได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกโดยธรรมชาติ และการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด แนวคิดสำคัญในชีววิทยาวิวัฒนาการที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาวรรณกรรม ได้แก่ การปรับตัวผ่านการคัดเลือกตามธรรมชาติ การคัดเลือกทางเพศ ความเหมาะสมแบบครอบคลุม (inclusive fitness) การลงทุนในลูกแบบแตกต่างระหว่างเพศ (differential parental investment) และประวัติชีวิต (life history)⁵ (Carroll, 2010, p. 61)

แครร์รอลทบทวนวรรณกรรมว่า ความขัดแย้งระหว่างนักคิดที่ใช้ทฤษฎีของดาร์วินมาอธิบายสังคมมนุษย์และนักวิชาการสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมดำเนินอยู่ในศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งปี 1970 ที่เอ็ดเวิร์ด โอ. วิลสัน (Edward O. Wilson) ตีพิมพ์หนังสือ *สังคมชีววิทยา (Sociobiology)* ทำให้แนวคิดวิวัฒนาการกลับมาได้รับความสนใจอีกครั้ง (Carroll, 2004, pp. viii-x) ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา แนวคิดแบบดาร์วินมีอิทธิพลอย่างมากต่อจิตวิทยา ปรัชญา รัฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ แต่ในสาขามนุษยศาสตร์อย่างวรรณกรรมนั้นได้รับความสนใจช้ากว่า เพราะนักวิชาการส่วนใหญ่ยังยึดติดกับทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมและหลังสมัยใหม่ (Carroll, 2004, pp. x-xi) นอกเหนือจากแครร์รอลเองแล้ว นักวิชาการด้านวรรณกรรมที่สนใจวรรณกรรมวิวัฒนาการแบบดาร์วินยังมีจำนวนน้อย อาทิ ไบรอัน บอยด์ (Brian Boyd) มิเชล สกาลิส ซูกิยามา (Michelle Scalise Sugiyama) โจนาธาน ก๊อตชอลล์ (Jonathan Gottschall) และเดวิด สโลน วิลสัน (David Sloane Wilson) แครร์รอลมองว่า นักวิชาการสายวรรณกรรมส่วนใหญ่ที่อ้างอิงดาร์วินมักใช้ในลักษณะของ “cosmic evolution” (อาจแปลได้ว่า วิวัฒนาการเชิงจักรวาล) ที่เชื่อว่าจักรวาลทั้งหมดมีวิวัฒนาการไปข้างหน้าอย่างมีเป้าหมาย โดยมักเป็นเป้าหมายเชิงจิตวิญญาณหรืออุดมคติ แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากปรัชญาของลัทธิธรรมชาตินิยมเยอรมัน เป็นการนำเอาวิวัฒนาการมาอธิบายในเชิงอภิปรัชญา (metaphysics)⁶ ซึ่งแครร์รอลเห็นว่าเลื่อนลอยและใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มาแต่งแต้มเพียงเพื่อสนับสนุนความคิดที่ตั้งไว้ก่อนแล้วเท่านั้น (Carroll, 2004, p. xii) ขณะที่นักวิจารณ์บางกลุ่มนำลักษณะบางอย่างในกระบวนการคัดเลือกโดยธรรมชาติ เช่น การต่อสู้เพื่อความอยู่รอด มาตีความและตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมหรือสุนทรียะ ซึ่งแครร์รอลพิจารณาว่าเป็นการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในทางที่ผิด และมักใช้เพียงมิติเดียวของวิวัฒนาการมาสรุปอย่างลดทอน (Carroll, 2004, p. xv)

แครร์รอลเสนอให้นักวิชาการนอกสายวิทยาศาสตร์ที่สนใจประยุกต์ทฤษฎีวิวัฒนาการมองว่าชีววิทยาวิวัฒนาการเป็นสาขาที่เชื่อมโยงวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เข้าด้วยกัน เขาเชื่อว่าวิวัฒนาการมนุษย์สร้างโครงสร้างที่ซับซ้อนในกายวิภาค สรีรวิทยา และประสาท ซึ่งกระตุ้นและจำกัดแรงจูงใจ อารมณ์ และการรู้คิด และเชื่อว่าวัฒนธรรมโดยเฉพาะศิลปะการแสดงออกต่าง ๆ ถูกกำหนดโดยธรรมชาติมนุษย์ที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม (Carroll, 2016, pp. 1104-1105) เพื่อเชื่อมโยงศาสตร์ที่ดูแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทั้งหมดนี้ แครร์รอลเสนอหลักการในการทำความเข้าใจ

⁵ แนวคิดพื้นฐานทางวิวัฒนาการ: (1) การคัดเลือกตามธรรมชาติ คือ กระบวนการที่สิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจะอยู่รอดและสืบพันธุ์ได้ดีกว่า (2) การคัดเลือกทางเพศ คือ การเลือกคู่ผสมพันธุ์จากลักษณะที่ดึงดูดใจซึ่งบ่งบอกถึงยีนส์ที่แข็งแรง (3) ความเหมาะสมแบบครอบคลุม คือ ความสามารถในการส่งต่อยีนส์สู่รุ่นต่อไปทั้งทางตรง (ลูก) และทางอ้อม (ญาติ) (4) การลงทุนในลูกแบบแตกต่างระหว่างเพศ คือ การที่พ่อแม่ทุ่มเททรัพยากรในการเลี้ยงดูลูกแต่ละเพศไม่เท่ากัน (5) ประวัติชีวิต คือ รูปแบบการใช้ชีวิตที่สิ่งมีชีวิตพัฒนาขึ้นเพื่อให้เหมาะกับการอยู่รอดและสืบพันธุ์ในสภาพแวดล้อมของตน

⁶ ลัทธิธรรมชาตินิยมเยอรมัน (German Naturalism) เป็นแนวคิดทางปรัชญาที่เฟื่องฟูในเยอรมนีช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 แนวคิดหลักคือการอธิบายความจริงทั้งหมดผ่านกระบวนการทางธรรมชาติ โดยผสมผสานทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินกับปรัชญาของเฮเกิล นักคิดสำคัญเช่น เอิร์นสต์ เฮคเคิล (Ernst Haeckel) ได้เสนอว่า ทุกสิ่งในจักรวาล รวมถึงจิตใจและวัฒนธรรมมนุษย์ ล้วนพัฒนามาจากกระบวนการวิวัฒนาการตามกฎธรรมชาติ โดยปฏิเสธการอธิบายด้วยสิ่งเหนือธรรมชาติหรือศาสนา แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทฤษฎีทางชีววิทยาและสังคมศาสตร์ในเวลาต่อมา แม้จะถูกวิพากษ์ว่าลดทอนความซับซ้อนของปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมมากเกินไป

วรรณกรรมและวัฒนธรรมอย่าง “จิตใจที่ปรับตัวได้” (the adapted mind) ซึ่งหมายถึง จิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ ถูกกำหนดและจำกัดอยู่ภายใต้กรอบของลักษณะทางพันธุกรรมซึ่งเป็นผลจากวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน วรรณกรรมสะท้อนแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและเป็นสากลข้ามวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันและความร่วมมือ ความขัดแย้งระหว่างเพศ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นผลจากการคัดเลือกโดยธรรมชาติ (natural selection) เพื่อความอยู่รอดและสืบพันธุ์ของมนุษย์ จิตใจและพฤติกรรมเหล่านี้จึงเป็นวัตถุดิบพื้นฐานในการสร้างสรรค์วรรณกรรมของมนุษย์ในทุกวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้สามารถเห็นได้จากการที่เรื่องเล่าต่าง ๆ ที่ปรากฏในตำนาน นิทาน นวนิยาย ฯลฯ มีโครงสร้างและแก่นเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้ระหว่างผู้ดีกับผู้ร้าย การออกเดินทางผจญภัย การพบรักระหว่างพระเอกและนางเอก แคร่รอลมองว่าโครงเรื่องพื้นฐานเหล่านี้สะท้อนถึงประเด็นความขัดแย้งและความปรารถนาของมนุษย์ที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจและถ่ายทอดข้ามรุ่นผ่านกลไกทางพันธุกรรมและวิวัฒนาการ ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่สร้างขึ้นทางวัฒนธรรม ด้วยการให้น้ำหนักกับปัจจัยทางชีวภาพเช่นนี้ นักวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินจึงมีมุมมองแตกต่างไปจากกระแสหลักของการศึกษาวรรณกรรมที่เน้นศึกษาอิทธิพลของภาษาและวัฒนธรรม พวกเขาเสนอว่าลักษณะสากลของเนื้อหาและรูปแบบของวรรณกรรมนั้น มีที่มาจากรากฐานทางชีวภาพของมนุษย์นั่นเอง แม้รายละเอียดปลีกย่อยอาจแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละยุคสมัย แต่โดยหลักการแล้ววรรณกรรมก็คือภาพสะท้อนธรรมชาติของมนุษย์ที่ถูกหล่อหลอมขึ้นผ่านกระบวนการทางวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน วรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินจึงเป็นความพยายามในการนำองค์ความรู้จากชีววิทยา จิตวิทยา มานุษยวิทยา ประสาทวิทยา มาบูรณาการกับการศึกษาวรรณกรรม ทั้งในแง่วิธิตด ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย เป็นความเคลื่อนไหวที่อาจช่วยเชื่อมต่อนุษยศาสตร์เข้ากับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมากขึ้น

แนวคิดวรรณกรรมวิวัฒน์ของแคร่รอลก่อให้เกิดการถกเถียงเป็นอย่างมาก จอร์จ เลอวิน (George Levine) ผู้ใช้ทฤษฎีดาร์วินอย่างกว้างขวางในงานเขียนและเป็นที่ยอมรับในวงการวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์ เป็นหนึ่งในผู้ที่ไม่เห็นด้วย โดยก่อนหน้านี้แคร่รอลต่อต้านที่เลอวินเห็นว่าวิทยาศาสตร์ถูกสร้างขึ้นผ่านวัฒนธรรม (Willis, 2015, p. 69) เลอวินได้ตอบด้วยการวิจารณ์การอ่านของเหล่าวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินว่า “มีคุณสมบัติหูบอด” (“tone-deaf qualities” Levine as cited in Willis, 2015, p. 72) ต่อการอ่านวรรณกรรมที่มีมาอย่างยาวนาน เลอวินเห็นว่านักวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินอาจเห็นวรรณกรรมในแง่ชีววิทยาจนเกินไป (biological reductionism) กล่าวคือพยายามย่อยทุกอย่างให้เหลือเพียงกลไกทางชีวภาพ ละเลยความซับซ้อนของจิตใจมนุษย์และอิทธิพลของวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพราะไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีความแตกต่างในแต่ละยุคสมัยและพื้นที่ ซึ่งหล่อหลอมแนวคิดและจินตนาการของนักเขียนแต่ละคน นอกจากนี้ เขายังเสนอว่าการมองวรรณกรรมเป็นแค่ข้อมูลทางชีววิทยาที่สะท้อนธรรมชาติมนุษย์เพื่อใช้สนับสนุนทฤษฎีวิวัฒนาการนั้น อาจทำให้มองข้ามคุณค่าทางสุนทรียะและอรรถรสของงานศิลปะการประพันธ์ เขาเตือนว่าการศึกษาวรรณกรรมไม่ควรลดทอนให้เหลือเพียงการวิเคราะห์สารชีวเคมีในสมองขณะที่อ่านบทกวี แต่ต้องคำนึงถึงเรื่องสุนิยม อารมณ์ความรู้สึก และประสบการณ์ในการรับรู้งานศิลปะด้วย เลอวินไม่ได้ปฏิเสธแนวทางวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินโดยสิ้นเชิง แต่เสนอให้ผสมผสานมุมมองทางวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เข้าด้วยกัน เขาเห็นว่าการนำแนวคิดทางชีววิทยามาประยุกต์ใช้กับการศึกษาวรรณกรรมนั้นมีประโยชน์ แต่ควรใช้ควบคู่กับกรอบแนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางวรรณกรรมอย่างรอบด้าน โดยไม่ลดทอนวรรณกรรมให้เหลือเพียงหลักฐานสนับสนุนวิวัฒนาการทางชีวภาพเท่านั้น

นอกจากเลอวิน ผู้โต้แย้งคัดค้านกับแนวคิดวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินอีกคนหนึ่งคือโจนาธาน แครมนิค (Jonathan Kramnick) ในบทความที่ตั้งชื่ออย่างตรงไปตรงมาว่า “Against Literary Darwinism” (2011) เขาระบุว่า แนวคิดวรรณกรรมดาร์วินนิยมนั้นมีข้อบกพร่องและไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางวรรณกรรมได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการอ้างอิงถึงสภาพแวดล้อมในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ เนื่องจากเรามีข้อมูลเกี่ยวกับภาษาและเรื่องเล่าในยุคนั้นน้อยมาก การอธิบายในลักษณะนี้จึงเป็นเพียง “การเล่าเรื่องที่นำไปไม่ได้” มากกว่าที่จะเป็นทฤษฎีที่รอการพิสูจน์หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ตัวอย่างของแครมนิคคือ ผู้ใช้แนวคิดวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินมักจะ

ตั้งสมมติฐานว่าภัยอันตรายที่ส่งผลต่อการคัดเลือกโดยธรรมชาติในยุคไพลสโตซีน (Pleistocene) อย่าง “งูกัด อดอยาก ความผิดปกติจากการผสมพันธุ์ในเครือญาติ” (“snake bites, starving, inbred deformities, and so on” (Kramnick, 2011, p. 327)) มีผลต่อการพัฒนาโลกทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่องและการอ่านวรรณกรรม (Kramnick, 2011, p. 327) แครมนิคตั้งคำถามว่า นวัตกรรมกรรมวิวัฒนาการมีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ ต่อข้ออ้างที่ว่าความสามารถทางวรรณกรรมเป็นกลไกที่เกิดจากการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด เขายกตัวอย่างแนวทางมาตรฐานในจิตวิทยาวิวัฒนาการ คือการตั้งสมมติฐานว่าแม้แรงกดดันคัดสรรในยุคก่อนประวัติศาสตร์ อย่างในยุคไพลสโตซีน ซึ่งนำไปสู่การปรับตัวของกลไกทางปัญญาบางอย่าง แล้วจึงพยายามตรวจสอบว่ากลไกดังกล่าวมีอยู่จริงหรือไม่ แต่นักวรรณกรรมวิวัฒนาการกลับปฏิบัติในทางตรงกันข้าม คือสันนิษฐานถึงต้นกำเนิดวรรณกรรมว่าล้วนเกิดขึ้นเพื่อ “ตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานและไม่สามารถลดทอนได้” (“that seem designed to fulfill a primary and irreducible psychological need.” (Carroll, 2004, p. xxi)) แครมนิคเห็นว่าแครร์รอได้มั่วรวม (“piggybacks” (Kramnick, 2011, p. 329)) วรรณกรรมเข้ากับรูปแบบทางชีวภาพของการปรับตัว ก่อนจะสรุปอย่างรวบรัดว่าผู้สร้างและผู้เสพงานวรรณกรรมนั้นได้รับการออกแบบมาอย่างดีเหมือนอวัยวะที่ถูกวิวัฒนาการให้ส่งตัวต่อการดำรงชีพ ซึ่งแครมนิคเห็นว่าการสนับสนุนข้ออ้างเช่นนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะแม้รูปแบบของวรรณกรรมจะซับซ้อนและจัดเรียงอย่างดี แต่ไม่ได้หมายความว่ารูปแบบเหล่านั้นจะทำให้หน้าที่เชิงปรับตัวแบบเดียวกับอวัยวะ ลักษณะต่าง ๆ ในวรรณกรรมอาจจะไม่ได้ถูกกำหนดโดยแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมโบราณ หรือสะท้อนการแก้ปัญหาเพื่อความอยู่รอดเหมือนอย่างที่แครร์รอมองก็เป็นได้ จึงไม่ควรด่วนสรุปว่าวรรณกรรมเป็นผลผลิตของการคัดสรรตามธรรมชาติในแง่หน้าที่การปรับตัว (Kramnick, 2011, pp. 330-331)

4. การทดลองประยุกต์ทฤษฎีวิวัฒนาการวรรณกรรมวิวัฒน์: กรณีศึกษาซอนเน็ตที่ 7 ของมิลตัน

เพื่อทดสอบขอบเขตและข้อจำกัดของทฤษฎีวิวัฒนาการวรรณกรรมแบบดาร์วิน บทความนี้เลือกวิเคราะห์ซอนเน็ตที่ 7 (“How Soon Hath Time”) ของจอห์น มิลตัน (John Milton) ด้วยเหตุผลสำคัญสองประการ ประการแรก บทกวีนี้นำเสนอประเด็นการเติบโตและการพัฒนาการของชีวิตอย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับแนวคิดหลักของทฤษฎีวิวัฒนาการ โดยเฉพาะในแง่ของการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด การที่กวีสะท้อนความกังวลเกี่ยวกับการเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นประเด็นที่สามารถวิเคราะห์ผ่านมุมมองทางจิตวิทยาวิวัฒนาการได้ ประการที่สอง บทกวีนี้สะท้อนความขัดแย้งที่ซับซ้อนระหว่างธรรมชาติ สังคม และศาสนา ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับการทดสอบว่าทฤษฎีวิวัฒนาการวรรณกรรมจะสามารถอธิบายวรรณกรรมในฐานะผลผลิตทางวิวัฒนาการของมนุษย์ได้ลึกซึ้งเพียงใด

ในด้านบริบท ซอนเน็ตที่ 7 ประพันธ์ขึ้นในปี 1632 หลังมิลตันจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ช่วงเวลานี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิตของกวี ด้วยภูมิหลังจากครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะดี มีบิดาเป็นนักดนตรีและนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียง มิลตันจึงเผชิญกับความคาดหวังให้รับใช้คริสตจักรในฐานะนักบวช อย่างไรก็ตาม ด้วยความรักในวรรณกรรมและการประพันธ์ที่มีมาแต่เยาว์วัย ประกอบกับข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิรูปศาสนาในอังกฤษ ทำให้เขาเกิดความลังเลในการเลือกเส้นทางชีวิต นอกจากนี้ บริบททางสังคมในช่วงต้นศตวรรษที่ 17 ก็มีความสำคัญไม่น้อย อังกฤษกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งทางสังคมและศาสนา โดยเฉพาะอิทธิพลของลัทธิพิวริตัน (Puritanism) ที่เน้นความเคร่งครัดในหลักคำสอนและความบริสุทธิ์ทางจิตวิญญาณ ซึ่งมีผลต่อความคิดของชนชั้นกลางอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ การตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตของคอนทอนในยุคนั้น จึงไม่ใช่เพียงการตัดสินใจส่วนตัว แต่เกี่ยวพันกับความคาดหวังทางสังคมและความรับผิดชอบทางศาสนาอย่างแยกไม่ออก บริบทที่ซับซ้อนเหล่านี้ทำให้ซอนเน็ตที่ 7 เป็นกรณีศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการทดลองใช้ทฤษฎี

วรรณกรรมวิวัฒน์ในการอ่านตัวบทที่เต็มไปด้วยความเกี่ยวพันระหว่างแรงขับเคลื่อนทางชีววิทยา ความเชื่อทางศาสนา และความคาดหวังทางสังคม

ในการวิเคราะห์เบื้องต้น ทฤษฎีวรรณกรรมวิวัฒน์สามารถให้มุมมองที่น่าสนใจต่อความกังวลของกวีเกี่ยวกับการเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เห็นได้จากวรรคแรกที่ว่า “How soon hath time, the subtle thief of youth” (Milton, n.d., line 1) ความรู้สึกที่เวลาแย่งชิงวัยหนุ่มไปอย่างรวดเร็วและเงียบงันนี้ สะท้อนแรงกดดันทางชีวภาพที่มนุษย์รู้สึกต่อการต้องเติบโตและพัฒนาให้ทันตามวัย โดยเฉพาะเมื่อกวีเห็นว่าตนเองยังไม่บรรลุวุฒิภาวะเท่าที่ควร (“But my late spring no bud or blossom shew’th” (Milton, n.d., line 4)) การใช้คำว่า “subtle thief” แสดงให้เห็นว่าเวลาผ่านไปอย่างเงียบเชียบ ค่อย ๆ ลักลอบขโมยวัยหนุ่มของเขาไป เป็นการสื่อถึงความรู้สึกของมิลตันที่กำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (“full career” (Milton, n.d., line 3)) แต่รู้สึกที่ตนเองยังเยาว์อยู่ เนื่องจากเขาได้ล่วงเข้าสู่ปลายฤดูใบไม้ผลิของชีวิต อันเปรียบได้กับช่วงท้ายของวัยหนุ่ม แต่เขากลับรู้สึกที่ตนเองยังคงเยาว์วัย ดุจดั่งต้นไม้ที่ยังไม่ทันได้ผลิบานแตกกิ่งก้านสาขา ซึ่งอาจหมายถึงยังไม่มีความสำเร็จให้ได้ชื่นชมเลย (“But my late spring no bud or blossom shew’th.” (Milton, n.d., line 4)) ความกังวลเกี่ยวกับเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็วนี้อาจสะท้อนแรงกดดันทางชีวภาพที่มนุษย์รู้สึกเกี่ยวกับการเจริญเติบโตให้ทันตามวัยเพื่อแข่งขันและสืบทอดเผ่าพันธุ์ได้ทัน ยิ่งเมื่อเขาเห็นว่ารูปลักษณ์ภายนอกของตนนั้นอ่อนเยาว์ล่อตาผู้คน ไม่สะท้อนอายุที่แท้จริงว่าเขาใกล้จะเข้าสู่วัยหนุ่มฉกรรจ์ (“Perhaps my semblance might deceive the truth // That I to manhood am arriv’d so near” (Milton, n.d., lines 5-6)) รูปลักษณ์ที่ดูอ่อนเยาว์นี้สร้างความกังวลให้กับกวี เพราะไม่สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อบุรุษวัยเดียวกับเขา ในแง่ของวิวัฒนาการ การมีรูปลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่มีความสำคัญต่อการแข่งขันและการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ยิ่งไปกว่านั้น “ความสุกงอมภายใน” (“inward ripeness” (Milton, n.d., line 7)) ของเขานั้นก็ยังคงอยู่แต่เพียงภายใน ไม่ได้ปรากฏให้เห็นเป็นที่ประจักษ์อย่างคนอื่น

หากมองจากแง่มุมของวิวัฒนาการ ในยุคหินเก่าและหินกลางที่มนุษย์วิวัฒน์ขึ้นมา การอยู่รอดของสายพันธุ์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ดังนั้นเด็กผู้ชายจะถูกคาดหวังให้เจริญเติบโตและพร้อมรับบทบาทผู้ใหญ่ได้เร็ว ตามทฤษฎีประวัติชีวิต (Life History Theory) ในวัยรุ่นซึ่งมักจะเริ่มตั้งแต่ 12-15 ปี ร่างกายจะพัฒนาเต็มที่เพื่อพร้อมสำหรับการสืบพันธุ์ ทั้งการมีกล้ามเนื้อแข็งแรงสำหรับการล่าและต่อสู้ และความสามารถในการให้กำเนิดลูกหลานนี้อาจเกิดขึ้นตั้งแต่ 15-16 ปี โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ในสังคมนักล่าเก็บของ (hunter-gatherer society) เด็กผู้ชายที่เข้าสู่วัยหนุ่มมักจะเข้าพิธีเปลี่ยนผ่าน (rites of passage) เช่น พิธีส่งตัวเข้าป่าเพื่อพิสูจน์ความเป็นลูกผู้ชาย จากนั้นพวกเขาจะได้รับการยอมรับให้เป็นนักรบหรือนักล่าเต็มตัว มีส่วนร่วมในการเมือง และสามารถแต่งงานมีครอบครัวได้ พิธีกรรมเหล่านี้มักเกิดขึ้นในช่วงปลายวัยรุ่น ก่อนอายุ 20 ปี (Kaplan et al., 2000, pp. 156-185) ดังนั้น มนุษย์เพศชายวัย 24 ปีในยุคดึกดำบรรพ์น่าจะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวทั้งร่างกายและสถานะทางสังคมมาหลายปีแล้ว ความกังวลของกวีว่าตนเข้าสู่วัยหนุ่ม แต่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะหรือความสำเร็จเท่าที่ควร จึงอาจสะท้อนถึงแรงกดดันในการเติบโตและพัฒนาตามกรอบเวลาของประวัติชีวิตแบบมนุษย์ที่ผ่านการคัดสรรโดยวิวัฒนาการมา เป็นสัญญาณตามธรรมชาติที่เกิดจากการที่จิตใจผ่านการปรับตัวมาเป็นเวลานานเพื่อเอาตัวรอดและส่งต่อพันธุกรรมนั้นในสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย

เมื่อกวีเปรียบเทียบตนเองกับ “some more timely-happy spirits” (Milton, n.d., line 8) จึงยังสะท้อนถึงความกังวลผ่านการเปรียบตัวเองกับผู้อื่นและความรู้สึกท้อแท้ เขามองว่าคนอื่นมีวุฒิภาวะเหนือกว่าและเป็นไปตามกรอบเวลาที่เหมาะสมมากกว่า ในขณะที่ตัวเขายังล้าหลังอยู่เมื่อเทียบกับมาตรฐานนั้น ในแง่มุมของวรรณกรรมวิวัฒน์ ความกังวลของกวีอาจอธิบายได้ด้วยทฤษฎีความไม่สอดคล้อง (Mismatch Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดในชีววิทยาวิวัฒนาการและจิตวิทยาวิวัฒนาการ ที่อธิบายปัญหาต่าง ๆ ว่าเกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพแวดล้อมที่มนุษย์วิวัฒน์มากับสภาพแวดล้อมของโลกสมัยใหม่ ลิเบอร์แมน (Lieberman, 2013) อธิบายทฤษฎีนี้ว่า มนุษย์วิวัฒน์มาในสภาพแวดล้อมยุคหินเป็นเวลานาน ทำให้มีลักษณะทางกายภาพและจิตใจที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตแบบนักล่าเก็บของในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม ในช่วง 10,000 ปีที่ผ่านมา วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วมาก จากการปฏิวัติเกษตรกรรมและปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมแตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นเร็วเกินกว่าที่วิวัฒนาการทางชีวภาพจะตามทัน ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพแวดล้อมใหม่กับแบบแผนพฤติกรรมและความต้องการทางสรีระและจิตใจที่ติดตัวมนุษย์มา ความไม่สอดคล้องนี้นำไปสู่ปัญหาสุขภาพกายและใจมากมาย ตั้งแต่โรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ภูมิแพ้ โรคจากความเครียด ไปจนถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ความไม่เท่าเทียม (Lieberman, 2013, pp. 8-10)

ในกรณีของมิลตัน ถึงแม้ปัญหาที่เขาเผชิญในศตวรรษที่ 17 จะดูห่างไกลจากปัญหาสุขภาพและสังคมที่ทฤษฎีความไม่สอดคล้องใช้อธิบายโลกยุคปัจจุบัน แต่ในความเป็นจริง ช่วงเวลาที่เขาใช้ชีวิตอยู่นับเป็นยุคเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ทำให้วิถีชีวิตมนุษย์ค่อย ๆ แตกต่างไปจากบรรพชนในอดีต ในสังคมอังกฤษสมัยใหม่ตอนต้น (The Early Modern English Society) การปฏิวัติเกษตรกรรม การขยายตัวของเมือง และการปฏิรูปศาสนา ทำให้โครงสร้างสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ผู้คนจำนวนมากย้ายจากชนบทเข้าสู่เมือง ประกอบอาชีพที่ไม่ได้พึ่งพาธรรมชาติโดยตรง และต้องปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างจากบรรพบุรุษ (King, 2003, pp. 35-47) การเปลี่ยนผ่านนี้ส่งผลให้เกิดความเครียดและความไม่สงบในสังคมชั้นพอสเตอร์ เช่น ปัญหาสุขอนามัยในเมืองที่แออัด ช่องว่างทางเศรษฐกิจที่ขยายตัว ความวิตกกังวลจากความไม่แน่นอนทางสังคมและศาสนา รวมถึงเกิดคำถามใหม่ ๆ เกี่ยวกับบทบาทของปัจเจกชนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง (Porter, 1998, pp. 23-47) แม้ปัญหาเหล่านี้จะยังไม่รุนแรงเท่าผลกระทบของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุคต่อมา แต่ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่า สังคมในยุคของมิลตันกำลังผ่านช่วงเปลี่ยนผ่านที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของผู้คน ความรู้สึกกังวล สับสน หรือไม่มั่นคงที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ ถือเป็นสัญญาณเริ่มต้นของความไม่กลมกลืนระหว่างธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ดังนั้น ความกังวลและความไม่แน่ใจที่มิลตันสะท้อนผ่านบทกวี แม้จะเกิดจากบริบทเฉพาะของเขาสอง แต่ก็อาจเชื่อมโยงกับสภาพสังคมในวงกว้างที่กำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเริ่มมีความไม่สอดคล้องบางประการเกิดขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นพื้นฐานที่ทฤษฎีความไม่สอดคล้องพยายามอธิบายผ่านกรอบคิดเรื่องวิวัฒนาการ การที่กวีเปรียบเทียบกับ “some more timely-happy spirits” หรือผู้ที่มีความสุขเพราะพัฒนาได้ทันตามกาลเวลา อาจกล่าวได้ว่ากวีรู้สึกถึงความไม่สอดคล้องด้วยการแสดงออกว่าตนพัฒนาช้ากว่าผู้อื่น แม้ว่าในทางชีวภาพเขาอาจพัฒนาได้ตามปกติ แต่มาตรฐานทางสังคมและความคาดหวังทางจิตวิญญาณในยุคสมัยของเขากลับเรียกร้องการพัฒนาในมิติที่ซับซ้อนกว่า ทำให้เกิดความเครียดและความกังวล ซึ่งตามทฤษฎีของลีเบอร์แมนเป็นผลจากช่องว่างระหว่างความสามารถทางชีววิทยาของมนุษย์กับความคาดหวังทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเร็วเกินไป

แม้ว่ามิลตันจะแสดงความกังวลอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการเติบโตและความไม่พร้อมของตนเอง แต่ในมุมมองของทฤษฎีวิวัฒนาการแล้ว การปรับตัวเป็นกระบวนการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับทุกสิ่งมีชีวิตที่ต้องการอยู่รอด ถึงแม้ความกดดันทางสังคมและศาสนาในยุคของมิลตันจะสร้างความทุกข์ใจให้กับกวี แต่การที่เขาค่อย ๆ ปรับความคิดและยอมรับสถานการณ์ในตอนท้าย (All is, if I have grace to use it so // As ever in my great Task-Master's eye. (Milton, n.d., lines 13-14)) สะท้อนให้เห็นกลไกการปรับตัวที่เป็นไปตามหลักการของดาร์วิน นั่นคือสิ่งมีชีวิตที่อยู่รอดได้ไม่จำเป็นต้องแข็งแกร่งที่สุด แต่ต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีที่สุด การมอบการตัดสินใจให้กับอำนาจที่สูงกว่าอย่างพระเจ้าที่มิลตันเห็นว่าเป็นผู้สร้างเขาขึ้นมานั้นอาจตีความในเชิงจิตวิทยาวิวัฒนาการได้ว่าเป็นกลไกที่มนุษย์พัฒนาขึ้นเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกินการควบคุม เช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษของเราต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติหรือเหตุการณ์ที่อธิบายไม่ได้ การโอนความรับผิดชอบไปสู่อำนาจเหนือธรรมชาติจึงเป็นวิธีลดความเครียดและความวิตกกังวล นอกจากนี้ การที่กวีพยายามหาเหตุผลมารองรับความล่าช้าในการพัฒนาของตน เช่น การอ้างอิงอุปมาเรื่องสวนองุ่นที่คนงานได้รับค่าจ้างเท่ากันไม่ว่าจะเริ่มงานเมื่อใด ก็เป็นกลไกการปรับตัวทางความคิด (cognitive adaptation) ที่ช่วยรักษาความมั่นคงทางจิตใจและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ที่ช่วยให้กวีสามารถดำรงได้ในระบบสังคมที่ซับซ้อนของยุคสมัย ในแง่นี้ ขอนเนตที่ 7 จึงไม่เพียงบันทึกความทุกข์ใจของกวีเท่านั้น

แต่ยังเป็นหลักฐานของกระบวนการปรับตัวทางวิวัฒนาการที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถพัฒนาวิถีทางจิตวิทยาที่ซับซ้อนเพื่อการอยู่รอดในสังคมที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม การอ่านข้างต้นนี้เต็มไปด้วยข้อจำกัด จริงอยู่ที่คอนเนตของมิลตันอาจสื่อให้เห็นถึงความกังวลที่มีปัจจัยทางชีววิทยาและความไม่สอดคล้องระหว่างชีวิตที่วิวัฒนาการมากับโลกวัตถุวิสัยที่เปลี่ยนแปลง แต่สิ่งที่ไม่อาจลดทอนลงให้กลายเป็นปัจจัยทางชีวภาพไปได้ นั่นคือบริบทด้านศาสนาชีวิตของมิลตัน บริบทดังกล่าวนี้เห็นได้จากจดหมายที่มิลตันเขียนถึงเพื่อนนามชาร์ลส์ ดิโอดาติ (Charles Diodati) ในปี 1633 ซึ่งเป็นปีถัดจากปีประพันธ์คอนเนต เนื้อความของจดหมายอธิบายถึงการตัดสินใจที่จะไม่บวชเป็นบาทหลวงในนิกายแองกลิกัน แม้ว่าครอบครัวของมิลตันจะคาดหวังให้เขาทำเช่นนั้น เนื่องจากมิลตันเลือกที่จะอุทิศตนให้การศึกษาและการเขียนวรรณกรรม โดยเฉพาะบทกวี เขาเปรียบเทียบการตัดสินใจนี้กับอุปมาสวนองุ่น (the vineyard parable) จากพระคัมภีร์ไบเบิลในหนังสือมัทธิว 20:1-16 ว่า แม้ตนเองอยู่ในวัยที่ควรให้ผลผลิตแล้ว (เปรียบเสมือนต้นองุ่นที่ควรออกผล) แต่เขารู้สึกว่าตนเองยังไม่พร้อม ยังไม่สามารถสร้างผลงานที่มีคุณค่าได้ เหมือนต้นองุ่นที่ยังไม่ออกผล มิลตันยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการเป็นกวีว่า ต้องอาศัยการอุทิศตนและการฝึกฝนอย่างหนัก ไม่ใช่หวังพึ่งแค่พรสวรรค์เท่านั้น นอกจากนี้ เขายังได้วิพากษ์วิจารณ์ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มาร์โก สวิส (Margo Swiss) เสนอว่า คอนเนตที่ 7 เป็นการสะท้อนวิกฤตทางจิตใจของมิลตันในช่วงที่เขาเรียนจบจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์และกำลังตัดสินใจว่าจะเป็นนักบวชในคริสตจักรอังกฤษหรือไม่ โดยอ้างอิงจากจดหมายฉบับเดียวกันนั้น สวิสชี้ว่าแนวคิดเรื่องมโนธรรม (conscience) มีอิทธิพลสำคัญต่อมิลตันและนักปฏิรูปในยุคนั้น มโนธรรมเป็นความรู้สึกที่มาจากพระเจ้า ทำให้รู้ว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด และการทำงานของมโนธรรมเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องการถูกพระเจ้าเรียกให้ทำหน้าที่ (calling) นักคิดด้านเทววิทยาอย่างวิลเลียม เพอร์กินส์ (William Perkins 1550-1602) และวิลเลียม เอมส์ (William Ames 1576-1633) ให้ความสำคัญกับมโนธรรมในฐานะเครื่องมือสำคัญในการสำรวจและควบคุมตนเอง เพื่อให้มั่นใจว่าความคิดและการกระทำสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอน การฝึกฝนมโนธรรมให้ตื่นตัวและไวต่อเสียงกระซิบของพระเจ้าจึงเป็นส่วนสำคัญของการเติบโตขึ้นเป็นคริสเตียนที่สมบูรณ์ตามอุดมคติ โดยเฉพาะในการเป็นนักบวช มิลตันต้องใช้เวลาในการสำรวจตัวเองว่าเหมาะสมพร้อมที่จะเป็นนักบวชแล้วหรือไม่ (Swiss, 1986, pp. 98-100)

หากมองในแง่นี้ อาจกล่าวได้ว่าบทกวีนั้นสะท้อนความกังวลของมิลตัน ที่ถึงแม้ว่าจะเข้าสู่วัยหนุ่ม แต่กลับยังไม่บรรลุเป้าหมายในชีวิต คือการรับใช้พระเจ้า เขาก็รู้สึกงุนงงว่าตัวเองยังไม่ “สุกงอม” ทางจิตวิญญาณเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ ที่อุทิศชีวิตให้แก่พระเจ้าด้วยการบวชไปแล้ว คอนเนตจบลงด้วยการปลงของกวี ว่าเขายอมรับว่าทุกสิ่งขึ้นอยู่กับน้ำพระทัยของพระเจ้า และเขาจะพยายามใช้ชีวิตตามพระประสงค์ของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดก็ตาม ตอนจบนี้สอดคล้องกับจดหมายที่มิลตันอ้างอิงถึงอุปมาสวนองุ่น (vineyard parable) เล่าเรื่องเจ้าของสวนองุ่นที่จ้างคนงานมาทำงานในสวนของเขาในเวลาต่าง ๆ กันตลอดทั้งวัน แต่เมื่อถึงเวลาจ่ายค่าจ้าง เขากลับจ่ายค่าจ้างให้ทุกคนเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นทำงานนานหรือสั้นเพียงใด มิลตันใช้การอ้างอิงนี้เพื่ออธิบายสถานการณ์ของเขา ด้วยความหวังว่าการที่เขาเริ่มทำงานรับใช้พระเจ้าในภายหลังจะไม่ถูกนับเป็นความผิดพลาด และพระเจ้าจะยังคงประทานรางวัลให้เขาเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ที่เริ่มทำงานรับใช้พระเจ้าตั้งแต่วัยเยาว์ ดังนั้นเมื่อมิลตันกล่าวถึงจิตสำนึกในฐานะสิ่งที่ “นำทางเขาอย่างช้า ๆ ไปสู่กระแสเรียกอย่างเหมาะสมของพระเจ้า” (Milton, 1953, p. 319) เขาก็กำลังดำเนินอยู่ในกรอบคิดนี้ การที่มิลตันครุ่นคิดอย่างหนักถึงความพร้อมของตนในการเป็นศาสนิกชนและกวีตามพระประสงค์ของพระองค์ สะท้อนการให้ความสำคัญสูงสุดต่อจิตสำนึกในฐานะผู้ตัดสินใจและชี้นำจากภายใน กวีได้แสดงความรู้สึกอันละเอียดอ่อนผ่านบทคัดพ้อถึงตนเอง ในยามที่ชีวิตกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ แต่ยังมิอาจสร้างสรรค์ผลงานอันมีค่าให้ประจักษ์แก่ผู้ใด กระนั้น เขากลับยอมรับด้วยจิตใจที่สงบและศรัทธา ด้วยตระหนักว่าตนได้ทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังแล้ว ส่วนผลของการกระทำนั้นล้วนอยู่ในพระประสงค์ของพระเจ้าเป็นเจ้า สะท้อนให้เห็นถึงวุฒิภาวะทางจิตวิญญาณของกวีที่พร้อมจะยอมรับในพระประสงค์อันลึกลับของพระเจ้าเป็นเจ้า สวิส (Swiss, 1986) ระบุว่าแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักเทววิทยา

ในยุคหลังปฏิรูปศาสนา ที่เน้นเรื่องมิติภายในของความเชื่ออย่างการจําแนกต่อพระประสงค์ของพระเจ้า การทำตามจิตสำนึก โดยถือว่าการมอบตัวรับใช้พระเจ้าเป็น “งานที่ดี” แม้ยังไม่ได้แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการบวช (pp. 101-102)

จากกรณีดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเมื่ออ่านซอนเน็ตที่ 7 โดยคำนึงถึงบริบททางประวัติศาสตร์เฉพาะของชีวิตกวี ทั้งในแง่ความขัดแย้งทางจิตใจส่วนบุคคล และพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาที่ส่งผลต่อโลกทัศน์ของเขา ได้แสดงให้เห็นข้อจำกัดบางประการของการใช้กรอบแนวคิดแบบวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วินในการตีความวรรณกรรม เพราะแนวคิดดังกล่าวมักมุ่งอธิบายพฤติกรรมตัวละครและการสร้างสรรค์วรรณกรรมเชิงลตทอนว่า เป็นผลผลิตของการปรับตัวทางชีววิทยาเพื่อการอยู่รอดเป็นหลัก (Carroll, 1995, pp. 126-128) เมื่อพิจารณาข้อมูลของสวิสประกอบกับการอ่านบทกวีอย่างใกล้ชิดนั้นเผยให้เห็นว่า เนื้อหาและรูปแบบของงานวรรณกรรมมักเกี่ยวพันอย่างซับซ้อนกับบริบทเฉพาะของยุคสมัยและตัวผู้แต่งเองด้วย (Swiss, 1986) การพิจารณาบทบาทของจิตสำนึก (conscience) และความเชื่อทางศาสนาที่มีต่อมิลตัน ทำให้เห็นว่าวิกฤตการณ์ภายในจิตใจของเขาเชื่อมโยงกับกรอบคิดและความคาดหวังเฉพาะของสังคมอังกฤษในยุคปฏิรูป (Haskin, 1982) ซึ่งไม่อาจพิจารณาแยกขาดออกมาจากบทกวีได้ นอกจากนี้ การถือว่าผลงานวรรณกรรมขึ้นอยู่กับการคัดสรรทางธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายความซับซ้อนและความแตกต่างหลากหลายที่ปรากฏในวรรณกรรมต่างยุคสมัย ซึ่งถูกหล่อหลอมด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมและพื้นฐานประสบการณ์ที่ต่างกัน ดังนั้น การวิเคราะห์วรรณกรรมอย่างรอบด้านจึงต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติ จิตใจ และสภาพสังคมวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ไม่อาจยึดติดกับกรอบการตีความเพียงแบบเดียวได้

5. สรุป

ชาร์ลส์ ดาร์วินมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน ในศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของวิทยาศาสตร์ตะวันตก ดาร์วินได้แสดงให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สามารถมีความงดงามทางวรรณศิลป์ได้ ผ่านการใช้อุปมาและภาพพจน์อันประณีต และการดำเนินเรื่องที่ชวนติดตามราวกับนวนิยาย ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีของเขา ก็ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักเขียนทั้งในยุคร่วมสมัยและยุคต่อมา สะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์ไม่ได้แยกขาดจากกัน หากแต่หล่อเลี้ยงและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

อิทธิพลของดาร์วินยังส่งผลให้เกิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรม โดยเฉพาะแนวคิดวรรณกรรมวิวัฒน์แบบดาร์วิน (Literary Darwinism) อย่างไรก็ตาม การทดลองวิเคราะห์ซอนเน็ตของมิลตันด้วยแนวคิดนี้ ได้เผยให้เห็นข้อจำกัดของการมองวรรณกรรมผ่านมุมมองที่ลตทอนทุกสิ่งให้เหลือเพียงการปรับตัวทางชีววิทยา แม้ความพยายามของดาร์วินในการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์สำหรับปรากฏการณ์แห่งชีวิตจะยังคงมีคุณูปการอย่างยิ่ง แต่การศึกษาวรรณกรรมนั้นมีความซับซ้อนและหลากหลายแง่มุมเกินกว่าจะสรุปรวมด้วยกรอบคิดใดกรอบคิดหนึ่ง

ความซับซ้อนของทั้งวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์เปรียบดังมหาสมุทรแห่งภูมิปัญญาที่มนุษย์ต้องไม่หยุดสำรวจ การพยายามลตทอนให้ง่ายเกินไปอาจทำให้ละเอียดแก่นแท้ที่ทั้งสองศาสตร์พยายามเปิดเผย ไม่ว่าจะผ่านภาษาวรรณศิลป์หรือเหตุผลเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์ ทั้งสองศาสตร์ต่างมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความเข้าใจที่มนุษย์มีต่อตนเองและโลก ดังนั้น การบูรณาการระหว่างวรรณกรรมและวิทยาศาสตร์จึงต้องกระทำด้วยความละเอียดอ่อน พิจารณาอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เพียงแสวงหาคำตอบที่ลตทอนความเป็นจริงอันหลากหลายและซับซ้อน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

Darwin, Charles ดาร์วิน, ชาร์ลส์. (2015). *Kamnoed sapichies* กำเนิดสปีชีส์ [On the origin of species] (N. Cheevawat et al., Trans.). Sarakadee. (Original work published 1859)

ภาษาต่างประเทศ

Beer, G. (1983). *Darwin's plots*. Cambridge University Press.

Beer, G. (2000). *Darwin's plots* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Boyd, B. (2005). Literature and evolution: A bio-cultural approach. *Philosophy and Literature*, 29(1), 1-23.

Carroll, J. (1995). *Evolution and literary theory*. *Human Nature*, 6(2), 119-134.

<https://doi.org/10.1007/BF02734174>

Carroll, J. (2004). *Literary Darwinism: Evolution, human nature, and literature*. Routledge.

Carroll, J. (2010). Three scenarios for literary Darwinism. *New Literary History*, 41(1), 53-67.

<http://www.jstor.org/stable/40666484>

Carroll, J. (2016). Evolutionary literary study. In D. M. Buss. (Ed.), *The handbook of evolutionary psychology: Integrations* (2nd ed.; Vol. 2; pp. 1103-1119). John Wiley and Sons.

Darwin, C. (2008). *On the origin of species* (G. Beer, Ed.; Revised ed.). Oxford University Press. (Original work published 1859)

Eliot, G. (2017). *Middlemarch* (Evergreen Edition). Alma Classics.

Griffiths, D. (2019). *The age of analogy: Science and literature between the Darwins*. Johns Hopkins University Press.

Haskin, D. (1982). The burden of interpretation in The Pilgrim's Progress. *Studies in Philology*, 79(3), 256-278.

Kaplan, H., Hill, K., Lancaster, J., & Hurtado, A. M. (2000). A theory of human life history evolution: Diet, intelligence, and longevity. *Evolutionary Anthropology*, 9(4), 156-185. [https://doi.org/10.1002/1520-6505\(2000\)9:4%3C156::AID-EVAN5%3E3.0.CO;2-7](https://doi.org/10.1002/1520-6505(2000)9:4%3C156::AID-EVAN5%3E3.0.CO;2-7)

King, M. L. (2003). *The Renaissance in Europe*. Laurence King Publishing.

Kramnick, J. (2011). Against literary Darwinism. *Critical Inquiry*, 37(2), 315-347.

Levine, G. (1988). *Darwin and the novelists: Patterns of science in Victorian fiction*. Harvard University Press.

Lieberman, D. E. (2013). *The story of the human body: Evolution, health, and disease*. Vintage.

Milton, J. (1953). To a Friend. In D. M. Wolfe (Ed.), *Complete prose works of John Milton* (Vol. 1; pp. 319-321). Yale University Press.

- Milton, J. (n.d.). *Sonnet 7: How soon hath time, the subtle thief of youth*. Poetry Foundation. Retrieved July 22, 2024, from <https://www.poetryfoundation.org/poems/44744/sonnet-7-how-soon-hath-time-the-subtle-thief-of-youth>
- Porter, R. (1998). *London: A social history*. Harvard University Press.
- Swiss, M. (1986). Crisis of conscience: A theological context for Milton's "How Soon Hath Time". *Milton Quarterly*, 20(3), 98-103. <https://doi.org/10.1111/j.1094-348X.1986.tb00684.x>
- Willis, M. (2015). *Literature and science* (Vol. 2 of Readers' Guides to Essential Criticism). Macmillan Education UK.